

Data: 30.09.2022 r.

Streszczenie pracy doktorskiej „Warszawska Orkiestra Uliczna z Chmielnej w latach 1928-2012. Monografia” mgr. Macieja Kłocińskiego.

Promotor: prof. dr hab. Tomasz Chachulski

Promotor pomocniczy: dr Magdalena Ślusarska

Rozprawa w zakresie literaturoznawstwa i kulturoznawstwa składa się ze wstępu, trzech zasadniczych rozdziałów, zakończenia, biogramów niektórych członków Warszawskiej Orkiestry Ulicznej z Chmielnej i aneksu zawierającego spis zachowanych nagrań tej orkiestry na różnych nośnikach zapisu dźwięku.

Fenomen kulturowy i rola, jaką odgrywała Warszawska Orkiestra Uliczna z Chmielnej przez dziesięciolecia, nie stały się jak dotąd przedmiotem dokładnej naukowej analizy, dlatego głównym celem pracy była rekonstrukcja losów i dokonań artystycznych tej orkiestry oraz opisanie jej twórczości i dokonanie spisu wykonywanych przez nią piosenek. Problemy przedstawione w pracy dotyczą tekstów literackich okresu dwudziestolecia międzywojennego (tekstów piosenek), poezji, muzyki, a także historii zespołu o bogatej tradycji i niezwykłym znaczeniu dla kultury polskiej. Zakres historyczny prezentowanych w pracy dziejów zespołu obejmuje okres od roku 1928, kiedy to dwóch braci Jaworskich utworzyło uliczną orkiestrę, aż do roku 2012 - do okresu po śmierci ostatniego lidera orkiestry, Janusza Mulewicza w 2011 roku i zakończenia ponad rocznej działalności jego kontynuatora - Tadeusza Warsztockiego.

Praca powstawała w głębokim przekonaniu o fenomenie i niepowtarzalności tego zespołu na tle innych orkiestr podobnego typu. Spośród wszystkich warszawskich zespołów ten jako pierwszy osiągnął ogromną popularność. Już w latach 30. XX wieku znany był w całej Warszawie, a dzięki swojej późniejszej działalności estradowej i komercyjnej zdobył renomę i był ceniony nie tylko w całej Polsce, ale i na świecie. Piosenki w wykonaniu Orkiestry są pierwowzorem dla wielu wykonawców starych szlagierów. Pomimo tego, że w okresie dwudziestolecia międzywojennego działały liczne zespoły uliczne, tylko Warszawskiej Orkiestrze Ulicznej z Chmielnej udało się zbudować odpowiednią markę i uzyskać trwałe miejsce nie tylko na warszawskiej ulicy, ale przede wszystkim na kartach polskiej kultury.

Kolejne rozdziały pracy odpowiadają na poniższe pytania:

1. Jaki jest właściwie profil artystyczny zespołu? Czy Warszawska Orkiestra Uliczna z Chmielnej to zespół grający wyłącznie folklor warszawski?

2. Z jakimi stylami gry, śpiewu i wizerunku tej orkiestry mieliśmy do czynienia na przestrzeni lat. Jak zespół ewoluował i jak zmieniał swój artystyczny image? Jak to przebiegało?
3. Co stanowi o prawdziwej tradycji tej orkiestry? Dzięki czemu Orkiestra zachowała swój pierwotny charakter pomimo zmian stylu i wprowadzaniu nowoczesnych rozwiązań wykonawczych?
4. Jakie piosenki grała i śpiewała Orkiestra oraz jakie jest ich źródło? Jakie były ich gatunki, styl i charakter? Kim byli ich autorzy?
5. Jaki jest aktualny stan wiedzy na temat zgromadzonych nagrań Orkiestry? Ile nagrań zachowało się w różnych instytucjach, np. w Polskim Radiu, a także w zbiorach osób prywatnych?

W pracy podjęto próbę klasyfikacji muzyków i ustalenia ich związków z Orkiestrą. Owa klasyfikacja była zadaniem trudnym z uwagi na fakt, że niektórzy muzycy w różnym czasie występowali nierzadko w kilku zespołach, a skład Orkiestry zmieniał się na przestrzeni lat. Muzycy odchodzili, umierali, na ich miejsce przychodziły nowe osoby. Wielu muzyków występowało na ulicy okazjonalnie, przez krótki czas i w związku z tym wiedza o nich odeszła wraz z nimi. Do ustalenia tego, kto rzeczywiście związany był z Warszawską Orkiestrą Uliczną z Chmielnej, doprowadziła bardzo wnikliwa analiza badanego materiału, który stanowiły nagrania i fotografie. Trzeba było porównać je z opowieściami i relacjami ludzi przetrwałymi dzięki ich pamięci i utrwalonymi w postaci wywiadów, z których większość udało się autoryzować. Z całą pewnością nie udało się dotrzeć do informacji o wielu muzykach i zdarzeniach z życia zespołu, co czyni badania wciąż otwartymi i wymagającymi uzupełnienia przez innych badaczy.